

VČELAŘSTVÍ

ROČNIK X (91) • V PRAZE DNE 10. ZÁŘÍ 1957

297

9

Slavnostní zahájení včelařské konference lidově demokratických států bylo v Obecním domě hlavního města Prahy. Hosty uvítal předseda včelařské organizace František Krejčí. Potom následovaly uvítací projevy našich i zahraničních účastníků konference.

Přinášíme několik záběrů ze včelařské konference. V příštém čísle naše čtenáře podrobně seznámíme s referáty přednesenými na konferenci a s usnesením, jíž z konference vyplynulo.

Na snímku nahoře: Uvítání včelařských pracovníků ze Sovětského svazu po jejich přletu na Ruzyňské letiště. Uprostřed skupinky je prof. Taranov a akademik prof. Melničenko.

1. Za ministerstvo zemědělství a lesního hospodářství uvítal účastníky konference Ing. K. Lamberk, ředitel ústřední správy živočišné výroby MZLH.

2. Včelařský pracovník ing. Jan Curylo (uprostřed) si vyměňuje zkušenosti s něimi pracovníky ve včelařství.

Na snímku dole: pohled na zasedání účastníků včelařské konference.

ITULNÍ STI
organizace v N
kaz přátels

eren
ovi na
latrám

s ředal předseda
činu upo-

O maně, medovici a jejich vzniku

Br. Oldřich Hragšim

Larvi druhu *Trabutina manipara* E. a *Najasius serpentinus minor* G., jak se vědecky oba larvi nazývají, využívají ze své zažívací soustavy červ tebatinu, která na vzdálu houště vysoké mili mrtváho a opadává s větví tamavské. Larva nazývaná manou, jejího dřoda se opakuje každým rokem v květnu a trvá dva měsíce, a to nejen na Šinajském poloostrově, ale i v jiných krajích původní Asie, kde žijí larvi uvedených druhů. Ačkoli domácí nazývají deník až 2 kg manových mrtvek a používají je jako sladidlo.

We střední Evropě máme rovněž obdobu many - sladidlo cukernaté kapinky, usazeno na listech řeřicha, řeřichové pln spadek nebo medovice. O půdu medovice se vědly velké spory. Jedni neuznávali rostlinný původ a tvrdili, že medovice byl jen živočišného původu. Jejich odpůrci pravý opak. Necháme tyto spory stranou a my se zabýváme medovicí, která má stejný jako mana - je využívána stejnokřídlym

křídlym hmyzem, latinsky Homoptera, tvoří skupinu, která má mnoho druhů. Charakteristickým znakem této skupiny je, že všechni žijí rostlinnými štavami, mají k tomu specifický ústrojí a v mnoha případech i soustavu. Pro včelařství znamená rozšíření surovinové základny patří všechni živočichové vy-

medovice nejčastěji na jehličnatých listnáčích není vzácností. Tvoří velké celky, takže v nich vypadnější. V režimu medovicová snůška lze a opakuje se vše.

Jen živočišný želez gutace a nedovice využívají Hoffmanna nebo innou medovou zblízka na vše. Našel se výstřílnými

1. zví-

Zažívací soustava začíná ústy. Ústy jsou se během svého dlouhého vývoje mnohokrát měnily. Přizpůsobovaly se parazitickému životu a přeměnily se v silný bodec - sosák. Ssák je umístěn ve spodní části hlavy s posunutím dozadu. Tímto orgánem proniká mříže pokožkou až k vodivým cestám rostlinných štav - hubokojo lka. V hlavě mříže je vytvořen hltan, jehož valy neustálým roztahováním a stahováním pořídí nasávání pumpu. Odhad je potrava dále vháněna dojicem. U rodu medovnic, jako u všech ostatních mříží čeledi Lachnidiu je využíváno za jícnem zvláštní zařízení - filtrační komora. Díky tomuto zařízení tvoří mříže a většina stejnokřídlyho hmyzu medovici.

K čemu slouží filtrační komora? Mříže jsou odkázány svou výživou na rostlinné štavy, jejichž chemická a fyzická skladba je proměnlivá. Všechni živočichové potřebují ke svému životu bílkoviny a dusičnaté látky. Rostlinná štava obsahuje těchto látek málo. Proto mříže přijímají značné množství potravy, aby z ní odfiltrovala potřebnou část dusíkatých sloučenin. Aby toto velké množství potravy nezatěžovalo orgán trávení - žaludek, došlo během vývoje k přizpůsobení zažívacího traktu - vytvořila se filtrační komora. Střední střevo prorůstá vormě kličky vakovou útvarem žaludku. Filtrační komora má jemné drenážní stěny, které snadno proouštějí vodu a jednoduché cukry; říkáme, že styly jsou permeabilní.

Potrava je přefiltrována, žiny postupují do žaludku, kde jsou stravovány, tím co cíkry a jiné nepotřebné látky pro výživu řeči se dostávají přímo do zadní části střeva a tím do konečníku. Ze zažívací soustavy jsou využívány ve formě lepkavé látky s vysokým obsahem cukru, včelařům dobře známé medovice.

Zbytky potravy stejnokřídlyho hmyzu - medovice, nemají stejný původ jako výkaly zvířat. Včelařům bývá často vytýkáno, že čelci sbírají výkaly mříže. Medovice není výkal. Místo jiný původ. Je to jen filtrát rostlinných štav. Při hemickém rozboru medovice nebyla v ní nikdy jištěna močovina. Vždyť mříže nemají malpigické lázy, které u ostatního hmyzu plní funkci ledvin. Není proto nutné, aby včelaři hledali jiný původ medovice, než ve skutečnosti má.

Schema zažívací soustavy mříže z rodu Cinara: 1 - jícn, 2 - filtrační komora, 3 - žaludek, 4 - střevo, 5 - zadní část střeva, která vytváří obal filtrační komory - konečník. (Kresleno podle H. Leonhardta.)

Zemřel prof. Dr E. Zander

Dne 15. června 1957 zemřel v Erlangen prof. Enoch Zander ve věku 84 let.

Každý, kdo se chystá jen trochu hlouběji začít včelařstvím, sotom včel, jejich nemocemi, vlastvou včel, vždy se setkal se jménem prof. Zandera. Byl zakladatelem včelařské vědy v celé šíři tohoto jímu.

Narodil se 19. května 1873, vystudoval universitu v Erlangen od 1. XI. 1907 stál v čele nově zřízeného lálovského ústavu pro chov včel přiděleného univerzitě; ústav byl později

oddělen a jako samostatný byl podřízen přímo bavorskému ministerstvu zemědělství.

Prof. Zander vedl ústav až do roku 1937, kdy odešel na odpočinek, ale po smrti svého nástupce Dr Himmera v r. 1944, a vlastně již za jeho nemoci od roku 1941, znova stál v čele ústavu až do r. 1948, kdy jej definitivně opustil.

Z nejdůležitějších prací prof. Zandera uvádíme: Objevení původce nákazy (do té doby nazývané úbytě, u nás červenka, nemoc zahrnovaná i do pojmu úplavice) prvoka Nosema apis, správně jím určeného a zařazeného v systematicce zoologické. Jeho základní dílo Handbuch der Bienenkunde v sedmi svazcích bylo vydáváno po mnoho let, dále osm ročníků Erlanger Jahrbuch für Bienenkunde a monumentální dílo Beiträge für Herkunftsbestimmung des Honig (Polleforschung) v pěti svazcích, což znamená základ palynologie, nauky o pylu (resp. melipalynologie zabývající se speciálně morfologií pylu nacházející se v medu).

Praktickému včelařství dal svůj úl, který novitě na Slovensku byl podkladem pro vývoj úlových systémů slovenských včelařů.

Práce prof. Zandera ovlivnila vývoj včelařské vědy na celém světě; není možno si představit vědeckého pracovníka ve včelařství, který by nevyšel z prací prof. Zandera.

I náš ústav byl ovlivněn jeho osobou, zakladatel našeho ústavu doc. Dr. J. Žákem prof. Zandera.

Při jeho odchodu a krátké práce si uvědomujeme velikou změrnou vděčnost všech včelařů.

O výhodách přezimování včelstva v medníku

Přezimování včely v medníku nebo „horní“ přezimování se v raxi osvědčilo jako výhodný způsob přezimování. Záleží v tom, že k přezimování přeložíme převésime plodiště včelstva do medníku, který musí ovšem být stejně tepodržný jako plodiště, jež má tedy dvojité stěny s vycpávkou, jak je tomu na příkladu u Budečáku. Rovněž trop medníku musí být rádně upolen, na příkladu zatíženou slaměnou rohoží. Nástavný medník u stropováku má mít také dvojité stěny s vycpávkou. Předpokladem je stejná míra rámků v medníku jako v plodišti, na příkladu 39×24 cm. Cílem je získat pro zimní sezonu včel dostatečně veliký předehřívací prostor, v němž by se ztlumila prudkost studených i tepelných vln v zimě a na jaře, jakými se zpravidla vyznačuje nestálé a drsné podnebí v zimě i v jarní době. Perioda zimních mrazů nutí zimního broda včel ke stálému silnému topení, které pak čerpává zásoby a tě-

lesné síly včel
tepelná vlna
tění zimní
přezimování
nému prázdnou
prázdnou
bov
prázdnou
d

otvor či vnitřní česno, a to při „teplé“ stavbě pláštů, na příklad v Budečácích, bud' podél jedné z bočnic, aby vznikla „přímo studená“ stavba, anebo v jednom z růh podél čelní stěny, čímž vznikne „nepřímo studená“ stavba.

Plodiště zůstává zpravidla prázdné. Někdo ponechává v něm jen jednu souš jako „šplhaci“, po niž včely vylézají do vnějšího česna k vnitřnímu i zpět. Česno do medníku zůstane ovšem těsně uzavřené a plodiskové česno se na zimu sníží zástrčkou na 8 mm a ještě se překlopením letáku zastiní. Předehřívací prostor má být podle výpočtu odborníků (Paschke a.j.) tak velký, aby pojmul nejméně 4 litry vzduchu.

Do medníku překládáme včelstva v krajině s krátkou ranou snůškou hned po poslední sklizni medu ke konci července, tedy ještě před podněcováním na srpnový plod, v krajině s pozdní (lesní) snůškou překládáme včelstva až ve druhé polovině srpna, než začneme doplňovat zásoby krmením. Do medníku převěsíme jen 7 plodových pláštů (zimní počet), zbylé ponecháme zatím dole k vyběhnutí plodu a k přenesení zásob. Přebytečné létavky se zavěsí do hroznu ve volném plodišti a nevyléhají na letáku. Včelstvo v medníku nejen bezvadně přezimuje, ale i se rychleji na jaře vyvíjí, ježto vysoká teplota jeho hnizda je tam náležitě použitá. Rozšířovat plodiště na jaře můžeme dvojím způsobem: bud' včelstva rozšířujeme povolna v medníku přidáváním souši a mezistěn na plný počet pláštů (11–12), pak přeložíme matku se 2–3 plodovými plasty dolů mezi souše a mezistěny, při čemž vložíme do strúpku nebo obnažíme v něm materi mřížku a příkryjeme průchodní otvor, anebo hnizdo v medníku nerozšířujeme, nýbrž za květu ovocných stromů vystrojíme plodiště soušemi se stavebním rámkem, proloženými po případě mezistěnami a necháme včelstvo i matku samovolně (automaticky) sestoupit dolů do plodiště. Trubčina, kterou včely začnou brzy stavět na stavebním rámu, matku přiláká a jakmile spatříme v trubčině vajíčka, uzavřeme průchodní otvor. Tím si ušetříme poněkud obtížné vyhledávání matky a převěšování včelstva. Kdyby snad nepříznivé počasi v květnu zdržovalo tento automatický sestup včelstva, vyhledáme matku na 7 plástech dosud omezeného medníku a převěsim ji s dvěma plodovými plasty dolů.

Přezimování včelstev v medníku začal praktikovat před 50 lety německý velkovčelař Max Kuntzsch, v jehož dvojácích jsme sami plných 25 let včelařili. Proti hornímu přezimování namítali ze začátku theoretikové, že prázdné dolní plodiště bude působit jako „studený sklep“, jenž bude též zdržovat jarní rozvoj včelstev a pod. Všechny tyto námítky však brzy umlkly po vesměs dobrých zkušenostech s horním přezimováním. Jeho prospěšnost potvrdilo později i měření teplot: na př. ve Švýcarsku (viz švýcarský časopis, ročník 1944) měřily teplotu venku, v uzavřeném včelině, v medníku vnitřním

plodiště a v medníku za okénkem v bokrosti zimujícího hroznu včel. Průměr teplot v těchto místech činil za únor 1943: –2, +2,14, +5,05, +11,64 stupňů Celsia. V plodiště bylo tedy o 7 stupňů tepleji než venku, což je značné předehřátí. Poučná je i tato tabulka naměřených teplot:

venku	+2	-4	-12	-4	0	-9	-5	0
ve včelině	+3	+2	-4	+1	+4	-2	+2	+3
v plodišti	+5	+5	0	+4	+5	+1	+5	+5
v med-								
niku	+9	+9	+8	+9	+9	+8	+10	+10

K námítce o zdržování rozvoje stačí uvést: zrádná teplá vlna nevyláká včelstva k předčasným nebezpečným proletům. Včelstva začnou sice později plodovat, ale plodují po zkušenostech tím mohutněji a do začátku hlavní snůšky vše dohoní. Toto bylo vlastnosti našeho původního domácího plemene včel a my horním přezimováním své nynější míšenky k této vlastnosti znova vychovávám.

Obtížnost převěšování přivedla německé včelaře na myšlenku dvojitěho dna se sklipkem. Toto se ukázalo být dobrou náhražkou horního přezimování, ač je nikdy zcela nedostihlo. Na příklad okresní včelařský spolek v Halle v Německu uveřejnil ve svém včelařském časopisu tyto průměrné hodnoty zimního trávení včelstev při různých způsobech přezimování za 6 zimních měsíců (od 1. listopadu do 31. března):

skupina včelstev bez dvojitého dna 4,51 kg (jindy 5,01 kg),

skupina včelstev s dvojitým dnem 3,81 kg (jindy 3,58 a 2,80 kg),

skupina včelstev s horním přezimováním 2,55 kg.

I naše dlouholeté záznamy obou úložných vah potvrzují, že zimní trávení činí za stejnou dobu při dvojitém dnu průměrně 3 kg, při horním přezimování průměrně 2,50 kg. Uspořa na zásobách, nepatrné zimní ztráty na mrťvolkách i dobrý jarní rozvoj včelstev nahradí nám mnohonásobně práci s přezimováním včelstev v medníku.

Zazimujme silná včelstva, neboť jen ty nám mohou zaručit v příštím roce dobré medné výnosy. — Snímek: Zaenek Humpál.

Jak si zhotovíme úl z vlastního materiálu

Josef Pokorný

Včelařské kroužky a také mnozí včelaři, mají mnohdy možnost si opatřit řezivo k zhotovení vlastního úlu. Dříve si včelaři vyráběli úly sami, zvláště ze slámy. V současné době se zhotovují úly vesměs ze dřeva nebo z náhradního materiálu, jako je sololit a hobr. Tyto materiály jsou volně prodejné v okresních skladech a venkovských Jednotách.

Nejlepší řezivo k zhotovení úlu je smrkové. K výrobě úlu můžeme použít také řeziva lipového nebo topolového a na venkovní deštění úlu i řeziva borového. Použití řeziva borového na vnitřní stěny úlu nedoporučujeme vzhledem k jeho fyzickému vlastnostem. Kválitní úl zhotovíme jen z řeziva dobré proschlého, nejlépe přírodně prosušeného. Úly zhotovené ze suchého řeziva nepodléhají také povětrnostním vlivům. Jednotlivé příze nesesychají, takže můžeme dodržet přesné požadované míry.

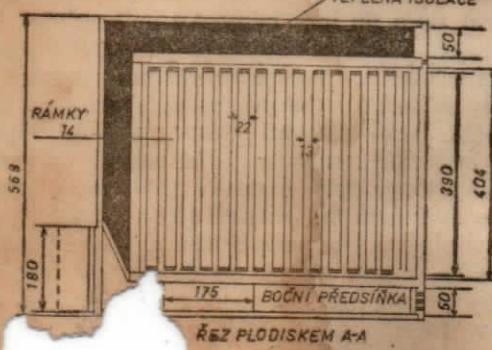
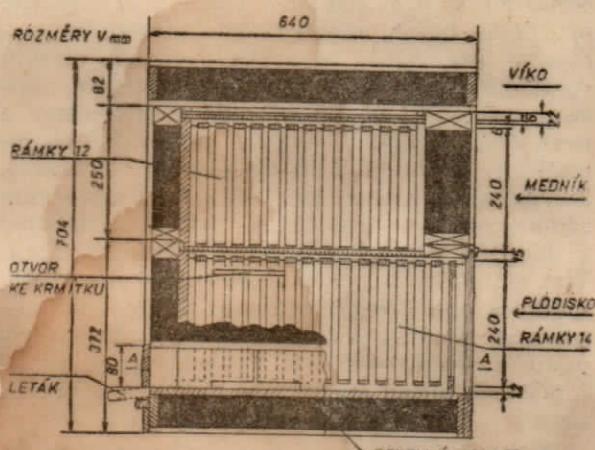
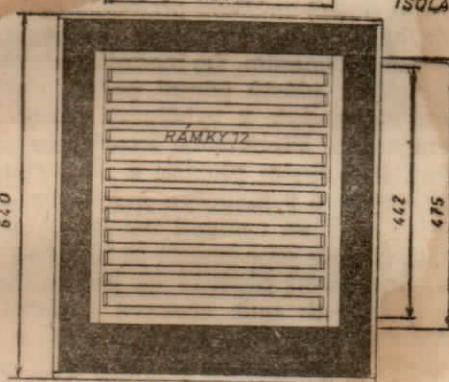
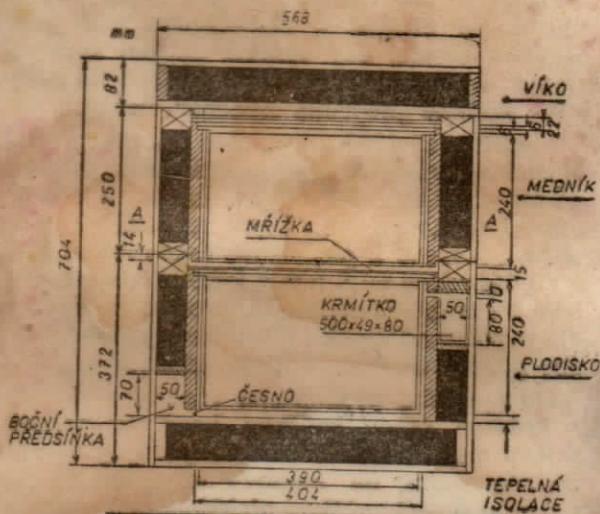
Pro zhotovení úlu z vlastního řeziva je nejvhodnější tří s jednoduchým česnem. Při větší zručnosti nebo pomocí odborného pracovníka si můžeme zhotovit i moderní úly, které se v současné době vyrábějí.

Jedním z hlavních požadavků, který je kladen na dobrý typ úlu, je teplodržnost a postavení rámků na studenou stavbu. Jednostěnné úly se dnes již téměř nevyrábějí. Nejčastěji včelaři požadují na včelařském družstvu plánek úlu Universal, jehož konstrukci v nákresu a v jednotlivých řezech uvádí. Podle uvedeného plánu si můžeme tento úl sami zhotovit. Je ovšem k tomu zapotřebí, aby byly měly veškeré ruční dřevoobráběcí nářadí a nejmladší strojní vybavení, jako cirkulární pilu nebo frézu. Po případě, nemáme-li těchto strojů, musíme si nechat některé příze úlu opracovat v místním stolařském závodě a zbytek dokončit vlastním nářadím. Pokud jde o náhradní materiál za řezivo, použijeme s úspěchem sololitu, a to jak na vnitřní, tak i na venkovní deštění. Tato hmota byla již v praxi ve větším rozsahu vyzkoušena; dobrě odolává povětrnostním vlivům. Pro vnitřní stěny úlu můžeme také s úspěchem použít hobry, avšak hobru natířeme nitrolakem a vystíkáme stříbřenkou. Jinak by včely hobru vykusovaly. Po takovémto úpravě můžeme i hobru při výrobě úlu použít.

Úl i když je sebelepé zhotoven, podlehá povětrnostním vlivům. Proto jej vždy dobré chráníme. Úly natíříme nejprve základní fermežovou barvou a potom 1–2 povrchovými nátěry, čímž životnost úlu podstatně prodloužíme. Úl volně postavený opatříme jednoduchou stříškou, obitou střešní lepenkou nebo ruberoidem. Stříšku zhotovíme větší, a to patřičným okapem se sklonem dozadu.

Teplodržnost úlu je dána silou venkovního deštění, vnitřního deštění a uteplivky mezi těmito stěnami. Podle posledních zkušeností je dostačující síla vnitřního deštění 20 mm, venkovního deštění 12 mm, síla uteplivky 50 mm. Jako uteplovací hmota můžeme s úspěchem použít wellitových desek. Wellitové desky obdržíme v obytnových skladech ministerstva stavebního průmyslu, skladы jsou ve všech okresních městech. Pokud nemáme možnost si tento materiál obstarat, můžeme nahradit tuto uteplivku pěšinovými plevami nebo obalenou skelnou vatou. Při použití skelné vaty dbáme největší opatrnosti. Zejména dbáme na to, aby v deštění úlu nebylo sebemenší škvíry. Hobliny jako uteplivky nedoporučujeme, neboť tyto po čase sesednou a horní polovina stěny úlu je téměř bez uteplivky, jak se již o tom mnozí z nás přesvědčili.

Při výrobě úlu si nejprve připravíme základní konstrukci, a to horní a spodní rámy. Horní rám v plodisku i medníku musí být o síle 35–40 mm, neboť v rámu vytvoříme pomocí polodrážky nebo sylaku nosné plochy pro usazení rámků. Vnitřní deštění si připravíme tím, že vlysy sklížíme a zhotovíme jednot-

Zkušenosti z PRAXE pro PRAXI

Co vysazujeme na podzim?

Má-li být včeli pastva pravidelná, bez větších výkyvů a mézer, pak je třeba, aby výskyt nektarodárných a pylodárných rostlin byl také pravidelný.

Pevný a poměrně neměnlivý základ včeli pastvy představují včelařský významné dřeviny. Jsou to nektarodárné a pylodárné keře a stromy, jejichž svými korunami tvoří dosti značnou pastevní plochu. Vysazování dřevin pro včeli pastvu není jen tak jednoduchou věcí. Keře totiž kvetou zpravidla v příštím roce nebo nejvíce za dvě léta po vysázení, kdežto stromy musí napřed dosáhnout dozrálosti, což trvá někdy mnoho let.

Pastevní základna vysázených dřevin je „trvalá“, neboť vydrží celá desetiletí. Proto máme znát, který druh dřevin je vhodný pro dané klimatické poměry, jaké má požadavky na složení půdy, vlhkost, sklon, oslnění a pod. Dále máme znát přibližnou kalendářní dobu kvetenství jednotlivých druhů dřevin, vydatnost nektaru či pylu, jež květy dotyčného druhu produkují.

Mnozí včelaři se tázají, která doba je nejvhodnější pro vysazování dřevin. V praxi zpravidla vysazujeme dřeviny ihned po rozmrznutí půdy, t. j. v březnu. Ale také v podzimních měsících můžeme vysazovat sazenice dřevin. Na příklad v říjnu vysazujeme: čílimník, čimišník, ta-

volník jeřábolistý, dříštál Thunbergův a Willsonův (nejsou nositeli růží), plamének plotní, skalník, žanovec-měchýřník, svídu bílou, hloh, lýkovec, trojpuk vroubkovaný, zanice zimolezovitou, brslen, krušinu olšovou, řešetlák počistivý, cesmínu, tavolu, kalínolistou, kustovnicu, trnku křovitou, škurnpu, ruj vlasatou, srstku a růži. V říjnu až listopadu vysazujeme: netvařec křovitý, mandloň nízkou, svídu krvavou, kdoulovce japonský, lísku obecnou, kdouli podlouhlou, hlosinu úzkolistou, rakytník řešetlákový, střemchou a jiné. Na podzim kromě sazenic vysazujeme též odkopky a oddělky.

Do školek můžeme v říjnu též vysévat semena klokoče, tisu a ptačích zobů, dále všechny výše uvedené dřeviny vyjímaje netvařec, čílimník, žanovec-měchýřník, čiličník, trojpuk, zanice zimolezovitou, hloh a růži.

Z léčivých rostlin sejeme anděliku, diviznu velkokvětu, topolovku, šalvěj, libeček lékařský, mátu peprnou, routu a srdečník. Z cibulovitých rostlin sázíme v září až říjnu krokusy – řafrány a hyacinty.

Na setí strniskovitých směsek je již pozdě, snad jen na zelené hnějení. Vydaří-li se měsíc říjen, pak si včely mohou donést ještě něco pylu. Svazenka ve směsce vydrží až do silnějších mrazů.

Pokud nemáme semeno svazenky

lesa je 4000 let př. Kr. Přesvědč se sám, co roste v jedlovém nebo smrkovém lese bez světla. V nepravém humusu, který vzniká ze spádloho jehličí, nemůže pořádně růst žádná rostlina. Stejně jako s jehličím je tomu tak i s některým větrosnubným rostlinstvem. Rostliny, které převážně obsahují celulosu a lignin, mohou vytvořit nejvíce nepravý humus. Naproti tomu hmyzonošné rostliny obsahují protein a pektin, z nichž povstává po jejich rozpadnutí vysoko cenný živný humus, který prospívá zemědělským plodinám."

Lojza na to podotkl s velkým zájmem: „Ja, tož to sem ešte nikdá neslyšel.“ „Nu vidíš,“ povídám, „mů-“

žeš se ještě jako zemědělec poučit, a dokonce od včelaře.“ A tu na to Lojza přišel: „Musíme teda pěstovat meziplodiny, třeba hořčice, a to až tehdá, dyž ju nepotřebujem na krmení, ale k zaorání. Inác bude zem přes všecko umělý hnějení chudá na humus a jalová.“ „Ano, Lojzo, dost půd je povážlivé chudých na humus. A kde chybí humus, neudrží se ani voda, ani minerální látky.“ – „Tož teda humus,“ říká Lojza. „Tedy krmivo i zelené hnějení z hmyzonošných rostlin,“ přizvukuje. „A tož včely,“ uzavírá Lojza s úsměvem. Pochopil. Vi nyní, co může zemědělec od včel potrebovat. Neprodá již své úly, nýbrž co nejdříve je zase osadi včelami.

L. R.

z vlastní sklizně, snažme se zaopatřit semeno nyní a ne až v poslední chvíli, když již není na trhu!

Ing. V. G.

Roje na zemi

Za mé 63leté včelařské praxe sbíral jsem roje v plotě, v chomáči psárky luční, v chomáči kopřiv a také ve složené hromádce kamenných kostek. Po dvakrát jsem sbíral roje také na zemi. V jednom případě mi vylezl prvoroz po poledni. Kroužil sem a tam mezi korunami stromů a vtom se ze dvou úlu vyhrnul druhoroj. Nyní se vše smotalo v ohromné klubko, které se chvíli snášelo k zemi, nato zase vzhůru. Co nás bylo v domě, všechni jsme měli co dělat se stříkačkami. Najednou se chomáč snášel k zemi. Cást chomáče usedla na spodní část kmene hrušné do výše asi 25 cm a zbytek usedl na zem kolem hrušně v okruhu asi 2 m. Ke kmene nebylo možno přistoupit pro včely na zemi. Postavil jsem proto dva rojáčky a bedýnku ze tří stran k okraji usedlého kruhu včel na zemi a čekal dychtivě i bude. Zkrátka putovaly včely do rojáčků i bedýnky. Až byla značná část včel v rojáčcích, vzal jsem dvojitý želík, prostrčil jím na tři strany latě, na které jsem zavěsil rojáčky i bedýnku. Z každého rojáčku jsem nechal viset silný motouz namáznutý medem. Zanedlouho vlezly po tomto motouzu ostatní včely se země do rojáčku a bedýnky. K večeru jsem usazoval roje do úlu a zjistil jsem, že v jednom rojáčku matička chybí; asi vlezly dvě matičky do jednoho rojáčku či bedýnky. Nahradil jsem matičku z chovné serie a všechny tři roje stavěly.

A. Uhorec

Zkušenosti se zazimováním záložních včelstvíček

Není jen otázkou, zda dobré přezimují včelstvíčka s mladými matkami, nýbrž jde také o to, při jakých nákladech a spotřebě zásob včelstvíčka vyzimujeme.

Cím je včelstvo slabší, tím má vyšší spotřebu zásob na udržování potřebného tepla po dobu zimy oproti včelstvu silnému. Trvá-li zima dlouho, trpí takové slabé včelstvo vlnkem, úplavici a nosemou, a když včelstvo vyzimujeme, je to slaboch, který toho léta nedá již užitku.

V úlu shora přístupném na studenou stavbu, který je upraven tak, že má dvojí dno a tři česna (uprostřed česno nad horním dnem a dvě česna po stranách pod horním dnem), zazimuju tři včelstvíčka, mezi nimiž tvoří rámkyně, které přiléhají ke stěnám úlu a do kterých jsou vsazeny pylové plasty, přepážky.

Zkoušel jsem již různé způsoby zazimování záložních včelstvíček a osvědčilo se mně zimovat slabší včelstvíčka na třech plástech; čtvrtý plášt s pylom je krycí a tvoří pře-

VČELÁŘSKÁ PRÁCE

• Podzimní prohlídkou jsme se prakticky se včelstvem rozloučili a není již třeba je bezdůvodně rozebirat. Výjimku učiníme jen u včelstev, u kterých jsme v srpnu vyměnili nebo přidali mladé matky, anebo u včelstev, jejichž letošní matky začaly později klást. V takových případech je kontrola užitečná a nutná, neboť je známo, že při větším rozplodování bude i větší spotřeba zásob. Prohlídkou tedy zjistíme, kolik kilogramů zásob musíme včelstvu přidat. Podle sovětských údajů na výchovu 1 kg mladých včel, což převedeno na plochu plodu se rovná asi 25 dm², je třeba 1140 g medu a 894 g pylu.

• Ve druhé polovině září dodáme včelám zbyvající třetinu zásob, t. j. doplníme první dávku, kterou jsme dali včelstvům ve druhé polovině srpna. Středně silné včelstvo by mělo mít na zimu alespoň 12 kg zásob. Pro jistotu si zopakujeme, že 12 kg zásob znamená 5 kg medu + 7 kg cukru a nikoliv jen 12 litrů nějakého řídkeho roztoku. I matujme si, že je vždy lepší a také hospodárnější, když je v úlu nadbytek zásob. Raději o kilo zásob více, než o 10 dkg méně. Nemusíme mít strach z nějakého plýtvání. Včely i při sebevětších zásobách spotřebují jen tolik, kolik nezbytně potřebují k tomu, aby mohly žít.

• Po skončeném krmení, které musíme bezpodmínečně všude ukončit do konce září, odstraníme z úlu krmítka, umyjeme je, vyčistíme a uložíme na patřičné místo.

• Po dokrmení včelstev nemáme již na včeliné tolík práce. Proto využijeme volného času k roztrídičení souši, rezervních pláštů s medem a pylových pláštů. Rezervní plásty s medem a pylem uložíme zvlášť a zajistíme je dobré před slídilkami. Souše roztrídíme podle kvality a účelnosti tak, jak to budeme na jaře potřebovat při opětném rozširování včelstev. Uložené souše i rezervní plásty dobře vysíříme. Vyřazené souše vyřezeme a máme-li čas, pak je i vyvaříme. Nemáme-li čas, zmačkáme je do větších koulí a uložíme je zatím do sklepa a pod. Souše až bude čas vyvaříme nebo je vyměníme za mezisteny. Přebytečný vosk a voština nabídne me výkupci. Rámky, z nichž jsme vyřezali souš, očistíme a bude-li třeba i poopravíme.

• V místech, kde se ještě potýkáme s roztočovou nákazou, obiednáme si léčivo a připravíme vše, co je zapotřebí ke zdárnému průběhu léčení včelstev. A. M.

pážku mezi jednotlivými včelstvíčky v úlu. Takovéto řezimování záložních včelstvíček může po všech zkusebnostech za nejúspornější, neboť tři včelstvíčka vypilhují celé plodiště normálního úlu, vzájemně se zahřívají, přepážka z pylového plástu je jim přirozená, mají postarano o potřebný pyl k jarnímu rozvoji, netrpí vlhkem v úlu a spotrebují přes zimu málo zásob.

Kdybych chtěl tři včelstvíčka zamírovat samostatně, musela by obdrdat alespoň pět pláštů a musela by být pokrmena jako normální včelstva. Tři zazimovaná včelstvíčka nespotřebují však více zásob než jedno včelstvo. Ušetřím tak nejméně 15 kg cukru. Do jara bývá pyl z přepážkových pláštů vybrán a stává se, že včely vykoušou po stranách pylového plástu otvory a vzájemně se stýkají; matky však při tom nejsou ohroženy. Z jara pak mohu v přihodné době přebytečné matky i s plodovými plasty použít pro případné osírelce nebo pro oddělky. V úlu ponechávám matku prostředního včelstvíčka; ta by však mohla být po rozrušení včelstvíček ohrožena, proto postupuji tak, jako při spojování včelstev pomocí kouře. Pro jistotu matku uzavřu do Bentonovy klíčky a nechám ji včelami vyvést.

Alfonso Jétemar

Cesnové napajedlo v předsíni

Otázku řádného napájení včel jsem řešil před několika lety tím způsobem, že jsem si pořídil plechový jehlanec potažený hadrem, na který stále kapala voda ze soudku. Pod jehlancem byla postavena hořící lampa, která stěny jehlace zahřívala, takže voda stékající po hadru byla teplá a včely ji rády braly. Tento způsob napájení včel byl dobrý, avšak nezdál se mi dost hygienický. Při tom se cizí včely naučily slídit kolem včelinu a ohrozovaly moje včely loupeží. Abych těmto nedostatkům zabránil, zhotovil jsem si předsíňky. Ty se mohou pomocí dvou plechových úhelníčků na předsíni a dvou plechových vodítka ná úlu nasunout na každý úl, při čemž tvoří lomené česno. V předsíni je pak uložena plechová krabice o velikosti a obsahu Vítkova bakelitového krmítka (asi na 1,5 litru). Krabice je z části zakryta sklem a je přepážena, aby včely nemohly do celého krmítka (napajedla). Včely potom berou vodu z knotu, který je na šikmé stěně krabice u úlového česna. Předsíňka je opatřena odnímatelným dřevěným víkem, které je na spodní straně potaženo slabým plechem. To proto, aby se víko odpařováním vody nedeformovalo. Mimo to má ještě každá předsíňka samostatné uzavírací česno a sklápěcí letáček.

Včely pak procházejí česnem předsíňky pod krabičí s vodou a po svahu zvýšeném asi o 3 cm vycházejí do úlového česna. Odkud také mají přístup k vodě.

Výhody předsíňkového napajedla jsou tyto:

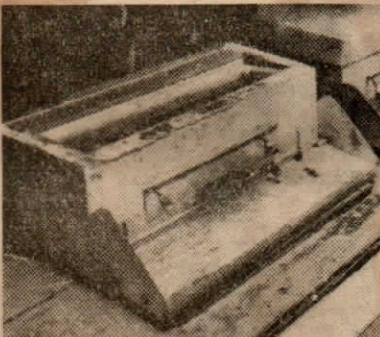
1. Každé včelstvo má svoji vlastní vodu. Tím se zabráňuje infekci, která může nastat různých zdrojů napájení.

2. Voda v napajedle je stále zahřívána teplem, které vychází z česna, takže včely ji rády ssají.

3. Včelaf může sledovat stav včelstva, t. j. hlavně plodování a rozvoj, podle spotřeby vody v napajedle, aniž by musel prohlížet plodiště.

4. Včely mohou brát vodu za každého počasí a i v noci.

5. Při poprašování nebo postřiku zemědělských plodin insekticidními látkami nehrází včelám nebezpečí při jejich uzavření, neboť mají v úlu vodu.

Cesnové napajedlo.

6. Omezení loupeže, neboť zlodějky musí projít dvojí stráž, t. j. na česnu předsíňky a na česnu úlu.

7. Napajedla je možno použít k podzimnímu krmení (výhoda krmení česnem).

8. Napajedlo nahradí lomené česno.

9. Předsíňka, ovšem bez vody, slouží v zimě k ochraně česna před sněhovými bouřemi a přenáší rosný bod z úlového česna do česna předsíňky, což má příznivý vliv na nedávoucí vlhkost v úlu.

10. Při překládání včelstva do jiného úlu se přemístí i jejich předsíňka s napajedlem. Včely se pak snadno podle barvy a vůně jejich předsíňky orientují.

Cesnové napajedlo se mně právě letos velmi dobré osvědčilo. To proto, že mělo vliv i na větší přínos sladiny. Létavky se totiž mohou plně věnovat medné a pylové sůsce.

František Kučera

Pozor na medovicový med

Letošní rok byl bohatý na lesní medy. Proto před doplhováním zimních zásob musíme v některých krajích zjišťovat, není-li v plodiště uložen medovicový med, který je nevhodný pro zazimování. Z těchto důvodů odstraňujeme z plodiště plasty s lesním medem. Plasty s vybíhajícím plodem přeřazujeme do středu plodiště, aby při dokrmování mohly včely uložit cukerné zásoby do prázdných buněk.

Red.

vstříč i roku novému. Máme již připraven plán práce rozvržený na jednotlivé skupiny členů, které v součtu mezi sebou budou usilovat o prvenství v rámci našeho spolku.
Karel Janíček

Cestné uznání

Včelařský spolek v Rájci nad Svitavou vzpomněl u příležitosti přijímání stanov nové včelařské organizace na výroční členské schůzi také svých zakládajících a dosud včelařských členů. Za zásluhy o rozvoj včelařství a založení rájeckého spolku v roce 1919 věnoval cestné uznání těmto členům: Josefu Střížovi, Františku Drábkovi, Františku Šamalovi, Lud. Skotákoví, Josefу Stejskalovi, Josefу Hudcoví, J. Kozelkovi a Antonínu Beranovi.

Úkoly základní organizace

1. Doplnit včelám zimní zásoby;
2. zkontrolovat stav včelstev pro doplnění zásob;
3. snížit česna úlu na ochranu proti myším;
4. léčit včelstva, jsou-li napadena roztočovou nákazou;
5. opakovat sítěni rezervních plástů;
6. učinit záznamný přehled o stavu včelstev;
7. očistit a uložit veškeré včelařské nádady.

F. Prchlik

Úkoly zootechniků v září

VČELAŘSTVÍ

1. Získávat dále JZD pro včelařství;
2. zkontrolovat všechna včelstva, zda jsou řádně nakrmena. V případech špatného nakrmení včelstev zajistit urychleně ještě jejich dokrmení;
3. zajistit za spolupráce včelařské organizace léčení včelstev, u kterých byla zjištěna roztočová nákaza;
4. zkontrolovat soutěž ve včelařství a připravit její celoroční zhodnocení;
5. zveřejňovat dosažené výsledky v chovu včel, hlavně v JZD, tiskem, rozhlasem a podobně;
6. podporovat včelařskou organizaci ve výsadbě nektarodárných a pylodárných dřevin.

HEDVÁBNICTVÍ

a) Získávat za spolupráce referentů pro hedvábnictví a hedvábnických instruktorů JZD pro podzimní výsadbu moruší a stále zajišťovat, aby vysázené moruše byly řádně ošetřovány. Propagovat hedvábnictví tiskem, rozhlasem a podobně;

b) zajistit pro podzimní výsadbu moruší v JZD nejen sazenice u hedvábnického odboru Jednoty včelařů, Praha XII, Bělehradská 25, ale i finanční podporu na tyto sazenice;

c) připravit zhodnocení soutěže v hedvábnictví.

J. Vršecký

Rostliny ve službách člověka

Ve III. běhu lidové university, kterou pořádá Společnost pro šíření politických a vědeckých znalostí v Praze, bude uveden zajímavý biologický kurs třinácti přednášek o současném stavu a praktických poznatcích vědy. Všichni zájemci z řad zahrádkářů a pěstitelů, včelařů i fytopathologů z Pražského kraje se mohou seznámit v názorném a dokumentárním přehledu s nejdůležitějšími otázkami pěstování a ochrany užitkových i okrasných rostlin a se základy rostlinné fysiologie a ekologie. Naše včelaře budou jistě zajímat novinky ve včelařství a výsledky nových pokusů s chovem včelstev při racionálním pěstitelství zemědělských plodin a j.

Cyklus přednášek „Rostliny ve službách člověka“ bude zahájen 17. září 1957 v 19,30 hodin v Městské lidové knihovně, Praha I, náměstí Dr Vacka 1. Přihlášky a dotazy adresujte na sekretariát Lidové univerzity, Praha I, nám. Dr Vacka 1, telefon 640-72.

RNDr Josef Wolf

Náš zájezd

Dne 14. července t. r. jsme navštívili Výzkumný ústav včelařský v Dole u Libče. Velmi vřele nás přivítal ředitel ústavu Doc. Dr Jar. Svoboda. Ukázal nám ze sbírek ústavu různé typy úlu, dále škůdce včel a vosku, nepřátele včel z fíše ptactva a mnoho jiných zajímavostí.

Odpoledne jsme se věnovali praktické části. Tu nám předvedl na včelině zkušený odborník ve včelařství Václav Jakš.

Cenné poznatky jsme si všichni odnášeli do svých domovů a na své včelině. Je naším přáním, aby rozvoj včelařství se šířil do všech měst i vesnic.

Vladimír Vedral

Chovatelský kurs v JZD Bitozeves

Na letošní léto jsme v našem kraji plánovali několik chovatelských kursů v obvodech kraje. Do 10. července jsme zatím uskutečnili čtyři chovatelské kurzy, a to v obvodu lounském, ústeckém, děčínském, žateckém. Na příklad na včelnici JZD Bitozeves se sešlo 27 včelařů a včelařek. Včelmistr JZD Bitozeves s. Salamoun pečlivě připravil všechny pomůcky, které jsou potřebné k chovu matek.

Účastníci na závěr kurzu poděkovali předsednictvu JZD Bitozeves, jež ochotně vyšlo vstří pořadatelům kurzu a rovněž vyslovili dík a uznání předsednictvu základní organizace Postoloprty za dobrou organizaci chovatelského kurzu.

J. Eršík

Chov BOURCE MORUŠOVÉHO

• V září končí chovy bource morušového z oživených – aktivovaných vajíček. Po ukončení chovu desinfikujeme všechno chovné nádady i místo. Desinfekci nikdy neodkládáme až na jarní období.

• Chceme-li moruše vysazovat v podzimu, připravíme si pro ně již předem pozemek, který budeme zoráme na úzkou brázdu, anebo při malé výměře jej zryjeme. Půdu pohnojíme chlévským hnojem nebo kompostem. Když zaráváme chlévský hnůj, oráme mělceji.

• Hedvábnictví se rozvíjí i v socialistickém a družstevním sektoru. Mnohá JZD si již vysázel morušové plantáže. To proto, aby měla pro chov bource morušového dostatek krmivové základny. V Brněnském kraji je zatím v chovu nejúspěšnější JZD Tuřany, které má vysázenou morušovou plantáž o výměře asi $\frac{3}{4}$ ha. Letos družstvo chovalo housenky ze 40 g vajíček Maďarské žluté rasy – lednického chovu. Chov bource morušového ošetřovala velmi dobrá ošetřovatelka Marie Mikulová. V posledních 10 dnech ji při chovu pomáhala další osoba. Ze 40 g vajíček vyprodukovala celkem i ve stížených podmínkách (malá místo, vzdálená doprava listu) 91,30 kg zámotků, to znamená, že výtečnost z 1 g vajíček je 2,28 kg zámotků. V uvedeném množství bylo 80,10 kg smotatelných zámotků a 11,20 kg nesmotatelných zámotků (poměrně vysoké množství, zaviněné nedostatkem prostoru v místnosti). Za vyprodukované zámotky bource morušového obdrželo JZD 4780,20 korun. Je to jistě velmi dobré zhodnocení pracovní síly, když tohoto finančního efektu bylo dosaženo během 32 dnů. Výsledek však mohl být ještě lepší, kdyby k chovu byla poskytnuta větší místo a morušový list nemusel být dovážen z tak velké délky.

• Družstevníci JZD Kyjov na Gottwaldovsku vysázel moruše kolem oplocení drůbežárny. V letošním roce zatím pokusně chovali bource morušového z 10 g vajíček. Z tohoto množství vyprodukovali 19,80 kg zámotků. Za zámotky obdrželi 1056,40 Kčs. Bource chovali v přípravné krmivě do drůbež. K chovu je to nevhodná místo, neboť teplota vzduchu se v této místnosti v době výdechu pohybovala až okolo 36 až 40 °C. V příštím roce JZD rozšíří chov bource morušového.

Ing. F. Dohnal

Zdařilý kurs chovu matek

Zúčastnil jsem se kursů chovu matek, který se pořádal ve včelinu základní organizace Ústí nad Labem u hradu Střekova. Sešlo se nás tam přes 40, včetně dvou mladých včelařů. Význam a způsob chovu matek nám velmi pěkně theoreticky vyštěl i prakticky ukázal s. Honzík.

Kurs organizaoval včelařský pracov-

Budoucí včelaři. — Snímek J. Strážhal.

ník zemědělské správy rady KNV. Je přání nás všech, aby takových kursů bylo více. Výsledek se jistě dostaví v nejbližších letech. Jisté by neškodilo, kdyby se takto přednášelo i mladým včelařům. Každá základní organizace by mohla mít na barevném diafilmu celou řadu včelařských obrázků, které by mohla kdykoliv promítat. Důležitost včelařství si zasluhuje více propagace, hlavně na školách a v závodech.

Jaroslav Strážhal

Včelařské kroužky vychovávají budoucí včelaře

Na naší osmileté střední škole v Kojetině byl založen včelařský kroužek ve školním roce 1955–1956. Ponevadž kroužek neměl ještě vlastní včely, chodili chlapci na včelin s. vedoucího. Seznámili se tam se všemi pracemi od jarní prohlídky až k nejradostnější práci včelařské – medobrani. Přitom se seznamovali i s včelařskou teorií a zhledli též včelařské filmy.

Ctyři úly Universaly a ostatní včelařské potřeby byly zakoupeny z peněz, které na zřízení včelníku zařadil do školního rozpočtu školský odbor rady ONV. O prázdninách byly již tři úly osazeny roji, které daroval kroužku Včelařský spolek v Kojetině.

Nejdůležitějším úkolem vedoucího bude naučit členy kroužku znát včelařskou teoriю i praxi. Jisté je, že všichni členové kroužku se nestanou včelaři. Mnozí odejdou ze školy do učení nebo na studia a nebudu mít příležitost ke včelaření. Přece však zůstanou někteří, kteří se stanou opravdovými včelaři, jež budeme v příštích letech tolik potřebovat. Vždyť tak málo mladých včelařů zatím je ve včelařských spolcích. Mladé včelaře budou potřebovat i naše jednotná zemědělská družstva.

Vítězslav Drkoš

Odešli z našich řad

Z našeho středu odešel dlouholetý jednatel včelařského spolku ve Verské Bitýšce František Mareček. daleký člen včelařského spolku v Radomyšli Miloslav Matoušek ve věku

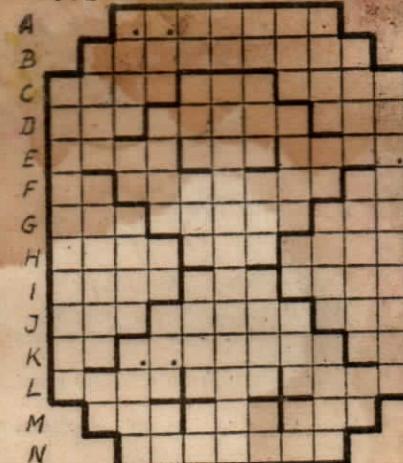
42 let, člen včelařského spolku v Tučapech Josef Klobás ve věku 70 let a členové včelařského spolku pro Veltrusy a okolí Anna Klečková ve věku 87 let a Josef Škarda ve věku 77 let.

Cest jejich památce!

Pro volnou chvíli

VODOROVNE: A. Včelařský vědec, který vypracoval způsob usměrňovaného náletu včel (se začátečními písmeny jménem Alexandr Fedorovič na začátku). — B. Vytvořit formu. — C. Severské mužské jméno; temnota; slovenské slůvko značící »dojista, opravdu«. — D. Přivlastňovací zájměno; hmyz s párem tuhých krovek a párem křidel blanitých; španělské ženské jméno. — E. Nástroj na oškrabávání hlíny s pluhem; zakrsly stromy; lehké kožní onemocnění. — F. Stejně souhlásky; dobravolná pracovní skupina a její práce; zkratka doušky v dopisu. — G. Hled; vykonané práce (slovensky); kujný nerost. — H. Mužské jméno, bohyň řecké mythologie; zařízení k uchování zelené pice a obilí. — I. Značky hudebního písma; zkratka strojní a traktorové stanice; větná spojka. — J. Základní číslovka; vyznačení primitivních náboženství; osobní zájmeno středního rodu. — K. Čárkové lišicí samohlásky; **zakladatel učení o parthenogenesi včel** (se začátečními písmeny jménem Josef Antonín na začátku); předložka (opak »ke«).

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

L. Heřmánek podobná rostlina; vybízací čitoslovce; kobka. — M. Spodek nádoby; včeli výrobek; symetrala. — N. Laskavec.

SVISLE: 1. Objevitel Nosemy apis (jméno a příjmení). — 2. Dozrávat; Psohlavci; časová zkratka (minulého dne). — 3. Plakát (z francouzštiny); chemické značky drasliku a bóru; splátky; německé město (známé optickými výrobky). — 4. Zkratka známého pražského symfonického orchestru; národní básník; osobní zájmeno množného čísla; titul muže; sibiřská feka. — 5. Zkratka groše; rána rohy; stejně samohlásky; fazolím podobná motýlková rostlina; cizí zkratka mistra svobodných umění. — 6. Dovednost; nejvýznačnější včelařský vědec ve Svýcarsku (festním jménem Otto). — 7. Slovenská spojka; zkratka armádního uměleckého souboru; vybízací čitoslovce; přítok Uny v Bosně; ruské přisvědčení. — 8. Mužské jméno; poslední část hudební skladby; slovenské zvratné zájmeno; žádná věc; osobní zájmeno. — 9. Neoděně; dětská zdravice; biograf; základní číslovka. — 10. Ethiopské jezero; rozštípnutý dřevěný válec; slabika popěvku. — 11. Objevitel prostředku k léčení roztocové nákazy (se zkratkou jména Jaroslav na začátku).

Pomůcka k luštění: C. Ozaj. — D. Ena. — H. Ino. — 3. Afis. — 4. Om. — 7. Bo. — Sana. — 10. Tana.

SPRÁVNÉ ROZLUŠTĚNÍ TAJENKY z minulého čísla zní: Vše pro zdar včelařské konference v Praze!

Za správné rozluštění křížovky z červencového čísla zasláme po vylosování knižní odměnu Zdeňku Černému z Dolních Lukavic, Václavu Maksovi ze Suchdola, Anně Foldynové z Oder a Janu Kozákoví z Jičína.

Osmtísetřistašedesátpět, osmtisícetřistašedesáťšest... tak jsou všechny!

Poznáváme včelařské rostliny

Plamének plotní

Výtrvalá rostlina z čeledi pryskyřníkovitých. Roste planě, roztroušeně na kamenitých stráních, ve vinicích, v krovitých porostech, kde se popíná po jiných keřích, s větvemi často 4–5 m dlouhými. Je to skutečná liana našich hájů a kroví. Draždive rafapky se ovíjejí kolem větví, takže takto získanou oporu může rostlina dorůst až do vrcholů dosti vysokých stromů. Rostlinu lze také pěstovat. Hodi se k výsadbě na nevyužitých, ale slunných stráních, ke krytí zahrádkních, besídek, plotů, různých loubí a zdí. Na půdu není plamének nikterak náročný. Lze jej také použít jako přechodné podsadby k větrolámům.

Keře plaménku mohou být staré i 20 let. Větve starých keřů dřevnatí a kůra (lyko) se z nich podélně sloupavá. Listy má zpeřené, dvou- až čtyřjařmé. Květenství vyrůstá

z úžlabí listů. Jednotlivé květy jsou na dlouhých stopkách a voní podobně jako hloh. Vůni je lákan hmyz. Čtyřcípý kalich, nazpět ohnutý, je zbarven bíle a uvnitř je nazelenalý. Kališní listky záhy po rozkvětu opadávají. Poněvadž korunní plátky chybí, ční na stopce pouze velmi početné tyčinky, skoro tak dlouhé jako okvětí.

Plamének skýtá nektar, hlavně však dostatek pylu. Květy ve vidlanech rozkvétají postupně, takže včela má pastvu delší dobu. Kvete od července do září. Je to rostlina hmyzosnubná a hlavním opylovatelem je včela.

Dobromysl obyčejná

Výtrvalá bylina slunných strání, luk a pasek, křovinatých a kamenitých úhorů. Je to rostlina lesostepní. Vyskytuje se dost hojně na území celého státu, od nížin až do podhor-

ního (subalpinského) pásmá. Je rostlinou léčivou. Sbírá se jako droga pro farmaceutický průmysl. Také v lidovém lékařství je používána proti bolesti hlavy a kašli. Bývá pěstována v kulturních.

Z dřevnatých, přízemních oddenků vyrůstají přímé lodyhy, dost hustě listnaté. Na konci je lodyha větvena a ukončena četným vidlanovitým květenstvím. Horní listy a podpůrné listy jsou zbarveny do fialova, ve vyšších polohách až do tmavěfialova. Květy jsou světlejší barvy, než listy. Velmi četné, jednotlivé květy jsou drobné, trubkovité, pěticípé kalíšky. Zbarveny jsou červeněfialové a velmi voní. Horní pysk tvoří dvě plátky a dolní tři.

Nektar se nachází na dně kalíšku, kde na semeníku jsou nektarové žlázy. Nektar dobromyslu je jeden z nejlepších nektarů vůbec. Obsahuje až 75 procent cukru. Med velmi příjemně voní. Včela může snadno k nektaru, neboť kalíšek je 5–6 mm hluboký. Dobromysl obyčejná, jako ostatní z čeledě hluchavkovitých, dobře „meduje“ a tam, kde se vyskytuje, bývá včelami doslova obléhána. Skýtá také trochu pylu. Je to rostlina hmyzosnubná. Kvete od července až do konce září.

Text a snímky prof. Ferd. Hrozinka.

Plamének plotní (*Clematis vitalba* L.).

Dobromysl obyčejná (*Origanum vulgare* L.).

MALÝ OZNAMOVATEL

- Jedlé ježáby, jakot i semenáče k dalšímu pěstění dodá podle dohody J. Mühlbacher, Radnice u Rokytna. 324
- Včelaři pozor! Dobrou pastvu si zájistíte nenáročnou rostlinou „Sempervivum“. Zasilá jednu dávku i s obalem za 1 Kčs Josef Rulišek, Jindřichov č. 127 u Šumperka. 330
- Tulipány a narcisy I. vel. 1 Kčs, II. vel. 20 hal., lile bílé vonné I. vel. 3 Kčs, II. vel. 2,50 Kčs, řepčíky královské I. vel. 5 Kčs, II. vel. 3 Kčs pivonky čínské 4,24 Kčs. Karafiáty vytvrzalé plné silné 1,50 Kčs, slabší 1 Kčs, macešky obrácené 1 Kčs, zasilá pečlivě balené s návodem k sazení a pěstování od 11. srpna HONICKÉHO ZAHRADNICTVÍ a řeckéky Loděnice u Berouna. Ceník pro podzim 1957 a jaro 1958 zašleme na poštou zdarma. 331
- Jivo francouzskou, Mičurinovu, Lancoleitá, Carmen a lýkovecovou, naše nejlepší živy, kvetou až 30 dní, sazenice i stromky velmi pěkně zakončené, dodá pokud zásoba stačí, též pámelník, Včelařský spolek v Přerově. 343
- Prodám 6 včelstev v záhonových Budečáčích se vším příslušenstvím (plstěné uteplivky). Včely nakrmené a připravené na zazimování. V. Mašek, Soběslav čís. 243/II. 327
- Morušové sazenice dvouleté keře na živé ploty, plantáže nebo stromy v každém množství po 50 hal. kus, dodá mořušové velkoškolky hedvábnického oddoru při Jednotě včelařů, Praha 12, Bělehradská čís. 25. Tamtéž zdarma potřebné informace o hedvábnictví. 325
- Mezisteny sterilisované z vašeho voští a vosku po celý rok vyrábí a volně dodá Arch. Lad. Bittner, Opava, Vítězství čís. 11. 323
- Koupím zařízení na výrobu mezistěny jednotlivě, Frant. Rumán, Podolí, p. Kunovice u Uher, Hradiste. 326
- Chcete pro vaše včeličky hojnou pastvu? Sázejte Nepetu, Solidágo, Melísu, pámelník a j. trvalky a keře, které vám dodá podle ceniku na požádání Růžičkovo zahradnictví, Lužná v Čechách, stanice dráhy Lužná-Líšany. 333
- Prodám v Praze na Skalce zahradu se včelím domem na 12 úlu. Cena 9.500 Kčs (90 ovoc. stromů), Kukačka. Na výsluní čís. 12, Praha 10. 337
- Prodám nový včelin s 12 včelstvy. Uly Budečáky, které jsou rovněž nové. Včelstva nerohlává, z části prošlechtěná, dobrých vlastností. Cena podle dohody. Oldřich Ambrož, Studnice čís. 94, okres Vyškov, Morava. 328

Proč úly typu „LESÁK“?

1. Jsou zpracovány z kvalitního a vyzrálého dřeva; po stránce řemeslné jsou odborně provedeny a vyhovují v současné době požadovanému velkochochu včelstev.

2. Velmi dobře vyhovují kočovnému včelaření, při němž jsou neustále vystavovány různým povětrnostním podmínkám.

3. Při rádném využití dvou medníků je dokázáno, že včelstvo přináší mnohem větší užitek než v úlech ostatních typů.

4. Zazimování včelstev v úlech typu „LESÁK“ je výhodné a bezpečné.

Cena úlu „LESÁK“ byla snížena na 270 Kčs.

Objednávky přijímá

KRAJSKÝ PODNIK
ZEMĚDĚLSKÉHO ZÁSOBOVÁNÍ
České Budějovice - národní podnik.

Včelařské družstvo v Chlumci nad Cidlinou vám zpracuje okamžitě souše a vosk na mezistěny. Na vyrobené mezisteny dostanete písemnou záruku, že jsou vyrobeny z čistého včelího vosku a že jsou sterilisovány. Rovněž tak vám dodáme každé množství volných mezistěn, 1 kg za 58,30 Kčs. Mezisteny vám dodáme v rozměrech podle vašeho přání. 340

VČELAŘI, POZOR!

Při nákupu včelařských potřeb se obraťte na naši speciální prodejnu, která má stále na skladě veškeré včelařské potřeby, nářadí a úly Universaly, Budečáky i jiné.

Vyměňujeme též po celý rok vosk a voštín za mezisteny, které obraťte pošty odesíláme a prodáváme i volné mezisteny za 58,30 Kčs 1 kg.

Návštěvníky III. strojírenské výstavy upozorňujeme, že po její době bude naše prodejna po všechny neděle otevřena.

Veškeré zásilky vosku, voštín a písemné objednávky zasílejte na naši prodejnu

JEDNOTA
včelařské potřeby
Brno, Stalinovy sady 31.

Úly Universaly, také zlepšené na zakázku, mezisteny, cedníky na med, nádoby pod medomet, čereny na zušlechtění medu, plechovky a konve na med, krmítka všech druhů, plechové krmicí nádoby místo skleněných balonů,

konvičky k nalévání krmiva,

rohože a uteplivky,

plst a

vařáky na vosk.

Veškeré speciální včelařské potřeby.

Výroba sterilisovaných mezistěn z vosku a voští.

Vyžádejte si obrázkový katalog.

VČELAŘSKÉ CHOVATELSKÉ výrobní lidové družstvo v Brně, Třída kapitána Jaroše čís. 13.

Odborná prodejna Brno, roh Orlí-Novobranská.

302